דיני ממונות בשלשה פרק ראשון סנהדרין יד.

בטלו דיני קנסות מישראל שפעם אחת גזרה מלכות הרשעה [6]גזירה על ישראל שכל הסומך יהרג וכל הנסמך יהרג ועיר שסומכין בה תיחרב ותחומין שסומכין בהן יעקרו מה עשה [6] יהודה בן בבא הלך וישב לו בין שני הרים גדולים ובין שתי עיירות גדולות ובין שני תחומי שבת בין אושא לשפרעם וסמך שם חמשה זקנים ואלו הן ר"מ ור' יהודה ור' שמעון ור' יוסי ור' אלעזר בן שמוע רב אויא מוסיף אף ר' נחמיה כיון שהכירו אויביהם בהן אמר להן בניי רוצו אמרו לו רבי מה תהא עליך אמר להן הריני מוטל לפניהם כאבן שאין לה הופכים אמרו לא זו משם עד שנעצו בו שלש מאות [7]לוניביאות של ברזל ועשאוהו ככברה רבי יהודה בן בבא אחריני הוו בהדיה והאי דלא חשיב להו משום כבודו דרבי יהודה בן בבא ור"מ ר' יהודה בן בבא סמכיה והא אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן כל האומר ר"מ לא סמכו ר' עקיבא אינו אלא טועה סמכיה ר' עקיבא ולא קיבלו סמכיה ר' יהודה בן בבא וקיבלו אמר רבי יהושע בן לוי אין סמיכה בחוצה לארץ מאי אין סמיכה אילימא דלא דייני דיני קנסות כלל בחוצה לארץ והא [8]תנן סנהדרין נוהגת בין בארץ ובין בחוצה לארץ אלא [2]דלא סמכינן בחוצה לארץ פשיטא סומכין בחוצה לארץ ונסמכין בארץ הא אמרינן דלא אלא סומכין בארץ ונסמכין בחוצה לארץ מאי ת"ש דרבי יוחנן הוה מצטער עליה דרב שמן בר אבא דלא הוה גבייהו דליסמכיה ר"ש בן זירוד וחד דעימיה ומנו ר' יונתן בן עכמאי ואמרי לה רבי יונתן בן עכמאי וחד דעימיה ומנו ר"ש בן זירוד חד דהוה גבייהו סמכוהו וחד דלא הוה גבייהו [2]לא סמכוהו ר' חנינא ורבי הושעיא הוה קא משתקיד רבי יוחנן למיסמכינהו לא הוה מסתייעא מילתא הוה קא מצטער טובא אמרו ליה לא נצטער מר דאנן מדבית עלי קאתינן דא"ר שמואל בר נחמן א"ר יונתן מניין שאין נסמכין לבית עלי שנאמר [1]לא יהיה זקן בביתך כל הימים מאי זקן אילימא זקן ממש והכתיב [2]כל מרבית ביתך ימותו אנשים אלא סמיכה [9]רבי זירא הוה מיטמר [10] למיסמכיה דאמר [7]רבי אלעזר לעולם הוי קבל וקיים כיון דשמעה להא דא"ר אלעזר אין אדם עולה לגדולה אלא א"כ מוחלין לו על כל עונותיו אמצי ליה אנפשיה כי סמכוה לר' [11]זירא שרו ליה הכי לא כחל ולא שרק ולא פירכום ויעלת חן כי סמכוה לרבי אמי ולרבי אסי שרו להו הכי כל מן דין כל מן דין סמוכו לנא לא תסמכו לנא לא [10]מסרמיטין ולא מסרמיסין ואמרי לה לא מחמיסין ולא מטורמיסין ר' אבהו כי הוה אתי ממתיבתא לבי קיסר נפקי מטרוניתא דבי קיסר ומשתריין ליה רבה דעמיה מדברנא דאומתיה בוצינא דנהורא בריך מתייך לשלם: עריפת עגלה בשלשה: [11]ת"ר [3]ויצאו זקניך ושופטיך זקניך שנים שופטיך שנים ואין ב"ד שקול מוסיפין עליהן עוד אחד [4]הרי כאן חמשה דברי ר' יהודה רבי שמעון אומר זקניך שנים ואין ב"ד שקול מוסיפין עליהם עוד אחד הרי כאן שלשה ור"ש האי שופטיך מאי עביד ליה ההוא מיבעי ליה למיוחדין שבשופטיך ור' יהודה מזקני זקניך נפקא ור"ש אי מזקני הוה אמינא זקני השוק כתב רחמנא זקניך ואי כתיב זקניך הוה אמינא סנהדרי קטנה כתב רחמנא ושופטיך [5]ממיוחדין שבשופטיך ורבי יהודה גמר זקני זקני [4]מומסמכו זקני העדה את ידיהם מה להלן מיוחדין שבעדה אף כאן מיוחדין שבזקניך אי יליף לילף כולה מהתם זקניך ושופטיך למה לי אלא וי"ו ושופטיך למגיינא ורבי שמעון וי"ו לא דריש אלא מעתה ויצאו שנים ומדדו שנים לרבי יהודה הרי תשעה לרבי שמעון שבעה ההוא מיבעי ליה לכדתניא ויצאו [1]הן ולא שלוחן ומדדו [1]שאפילו נמצא בעליל

[6] **ועריפת** עגלה בג'. עריפה לאו דוקא דמדידה הוא דהוא בג' כדתנן בפ' עגלה ערופה (סוטה דף מד:) ג' מב"ד הגדול שבירושלים היו יוצאין וכו' והדר קתני נפטרו זקני ירושלים והלכו זקני אותה העיר ומביאין עגלה ערופה והתם לא קתני ג' וקא"י נמי דמייתי בגמרא במדידה כתיבי: [7] **יכול** זקני השוק. כאן מוכח דזקני משמע הדיוטות וכן לקמן גבי עריפה אמרינן מי כתב זקני ה"א זקני השוק וכן ברים מצות חליצה (יבמות דף קא. וש"ס) מרבים הדיוטות מדכתיב זקני עירו וקשה דבפ' עגלה ערופה (סוטה דף מד:) תנן נמצא סמוך לעיר שאין בה ב"ד לא היו מודדין ומפרט בגמרא דזקני העיר בעינן וליכא וי"ל דזקני העיר שאני דמשמע המיוחדים שבעיר כדדרשינן הכא העדה המיוחדים שבעדה: **לא** שרק ולא **פירכום**. משמע דתרי מילי הינהו ולא כפי' הקונטרס [8](פ"ב) דכתובות שפירש דפוקפת היינו מעבנת שרק על פניה [9]והתם מוכח דפוקפת היינו פירכום ואין להאריך: **ורבי** שמעון לא דריש וי"ו. וכן בפ' קמא דסוטה (דף ו:) גבי וטהורה דקאמר ר"ש אין זכות תולה בנים המרים וכן בשלהי התכלת (מנחות דף נא:) גבי ומתליתה ותימה דברים מרובה (ב"ק דף פה:) דרש ר"ש וי"ו ואת אשמו ובפרק [10]על אלו מומין) המטורים (בכורות כח:) גבי ומן הצאן לרבות הנוגח לקרבן וברים פ' ד' מיתות (לקמן דף נא:) דרש ר"ע בת וכת אני דורש ורבי שמעון קאי התם [11] כוותיה וכן קשה מרבי יהודה דדרש הכא וי"ו ובפרק אלו מציאות (ב"מ דף מ.) גבי ומצאתה לאמת לידו משמע וקשה דברים תמורה (דף כ:) גבי ואם המיר ימיר אמרינן ור' יהודה וי"ו לא דרש וכן בשלהי ערף בקלפי (יומא ד' מה.) גבי והאש וי"ל דהא דקאמר [12]לא דרש לא משמע ליה לאו משום דלא דרשי ליה אלא דלא דווקא להכיא דרשה קאמר [13]: מתני'

מסורת הש"ס

[1] (בס"ד: שמד), [2] (בע"ז מיעמת אלא בחוצה ופירש"י מיעמת אלא בחוצה ובחוצה נירקת הערוך לוכיות וכתב המוקף שבלשון יון קורין לרומה לוכי וכן בל"ה דף רלו: שמה בל"ל לוכיות בכ"ף), [3] מכות ז., [4] (לקמן לב.), [5] כתובות ח., [6] (פירוש של כל אלו הש"ס ע' כערוך ערך חמם ב'), [7] סוטה מד., [8] (ל"ל אחר ד"ה משתקיד), [9] (ויעקב מרגיז), [10] (שיך לעניל יג:), [11] (ל"ל פ"ק (דף ד' ע"ב)), [12] (הסם כל"ל), [13] (ל"ל כלו), [14] (דף נ:), [15] כל דרש ליה ולא משמע ליה כל"ל. רש"ל, [16] (וע"ש תוס' מ"ק ח. ד"ה מאי וכיום ותוס' מנחות נא: ד"ה וי"ן).

גליון הש"ס

גם' ר' זירא הוה מיסתר למיסמכיה. עי' ירושלמי פ"ג דכתובות:

הגהות הב"ח

(א) גם' מה עשה ר' יהודה: (ב) שם הוה מיטמר מלמיסמכיה:

מוסף רש"י

הוי קבל וקיים. הוי עניו ותמים. קבל לשון אפל, עשה עצמך אפל ופשל (לקמן צב.). כל מן דין סמוכו לנא. כל כמות אלו הוי סומכין לנו לקרותן רבי ולמנותם דיינין (כתובות יז.). לא מסרמיסין. לשון סמרטוטין (שם). ולא מסרמיסין. מסרסין הלכות בהיפך עטמיהן (שם). מחמיסין. אומרים חמיסות הטעם (שם). מטורמיסין. לא אתפרש (שם) טורמיסין מי הוה אמר בכ"ר (פמ"א) על טורמיסין למקרב למסאנא דמטרוניתא, אנפים ריקנים (שם). וברש"ל שם שהיא הנה"ה. ועי"ש בגליון). ממתיבתא. מנין המדרש (שם) לבי קיסר. ר' אנהו הוה מקורב למלכות (ע"ז כח.). בוצינא דנהורא. על שם שהיה קלסמר פניו מבהיק כדאמרינן בכ"ב (נח.) שופריה דר' אנהו מעין שופריה דר' יוחנן דנפקי איהורומים מניה כדאמרת התם (כתובות יז. וע"ש בגליון). בריך מתייך לשלם. ברוך נלפף לשלום (שם). ואין ב"ד שקול. אין עומדין ב"ד שיכל יכול ליפלג שוה בשוה, אלא שיהא הכרע לגר אחד, לקיים אחרי רבים להטות (סוסה מז:). למיוחדין. הגר לשבת הנות (שם). מזקני זקניך. מדמלי למיכתב זקני וכתב זקניך, מיוחדין שבזקניך (שם). זקני השוק. פע"פ שאין סנהדרין (שם). רשופטיך. זקנים שהם שופטים את ישראל (שם). מומסמכו זקני העדה. דסמיכת פר העלם דבר, ואיתיר ליה שופטיך לכניה עוד שנים (שם). לילף כולה מהתם. דהא ר' יהודה התם נמי המשה קאמר ילוף לה מקראי (שם). אלא וי"ו ושופטיך למגיינא. כלומר לא נמיר בד"ש ואיתיתיר שופטיך לסנהדרי גדולה כר"ש וי"ו דושופטיך דרים ר' יהודה למגיינא להכיא עוד שנים (שם).

עין משפט נר מצוה

קטו א מיי' פ"ד מהל' סנהדרין הל' יב:
קיז ב ג מיי' שם הל' ו:
קיח ד ה מיי' פ"ה מהל' סנהדרין הל' ה ומיי' פ"ט מהל' רוצח הל' ח סמג עשין מז:
קיט ו ז מיי' פ"ט מהל' רוצח הלכה ח:

תורה אור השלם

1. וְהַכְּבוֹתָ צֹר מָעוֹן בְּכָל אֲשֶׁר הֵיטִיב אֶת יִשְׂרָאֵל וְלֹא יִהְיֶה זָקֵן בְּבֵיתְךָ כָּל הַיָּמִים: שמואל א ב לב
2. וְאִישׁ לֹא אֶבְרִיחַ לְךָ מֵעִם מִזְבְּחִי לְכַלּוֹת אֶת עֵינֶךָ וְלַאֲדִיב אֶת נַפְשֶׁךָ וְכָל מַרְבִית בֵּיתְךָ יָמוּתוּ אֲנָשִׁים: שמואל א ב לג
3. וְיָצְאוּ זְקֵנֶיךָ וְשֹׁפְטֶיךָ וּמָדְדוּ אֶל הֶעָרִים אֲשֶׁר סְבִיבֹת הַחֲלָל: דברים כא ב
4. וְסָמְכוּ זְקֵנֵי הָעֵדָה אֶת יְדֵיהֶם עַל רֹאשׁ הַפָּר לִפְנֵי יְיָ וְשָׁחֲטוּ אֶת הַפָּר לִפְנֵי יְיָ: ויקרא ד טו

רבינו חננאל

יהודה בן בבא סמך ה' זקנים ר' מאיר ור' יהודה ור' יוסי ור' שמעון ור' אלעזר בן שמוע ורב אויה מוסיף אף רבי נחמיה ושנינן ר' יהודה אחריני הוו בהדיה והאי דלא חשיב להו משום כבודו דר' יהודה בן בבא: **א"ר** יהושע בן לוי אין סמיכה בחו"ל מאי היא דלא דייני דיני קנסות בחוצה לארץ והתנן סנהדרין נוהגת בארץ ובחוצה לארץ אלא כשהן הסנהדרין בחוצה לארץ לא סמכי אפי' בארץ ומיבעי לן סנהדרין בארץ והנסמכין בחוצה לארץ סומכין או לא סומכין ת"ש דתני ר' יוחנן [הוי קא מצטער] עליה דר' שמן בר אבא דלא הוה גבייהו דליסמכוה ש"מ אין סומכין בחוצה לארץ. רב חנניה ורב הושעיה מדבית עלי קאתו לפיכך לא אסתמיכו רכתיב לא יהיה זקן בביתך. ואין זקן אלא סמוך בישיבה של ארץ ישראל דהא רבה ואביי מדבית עלי קאתי והוו רישי מתיבתא בבבל (ואינו נקרא זקן סמוך אלא בישיבה של ארץ ישראל) א"ר אלעזר לעולם הוי קבל וקיים ואין אדם עולה לגדולה אלא אם כן מוחלין לו על כל עונותיו: **ירושלמי** תני סמיכות בג' המן קרוי למינייה סמיכותא. א"ר בא בראשונה היה כל אחד ממנה תלמידיו כגון ר' יוחנן בן זכאי מינה לר' אליעזר ור' יהושע ור' יהושע לר' עקיבא ור' עקיבא לר' מאיר ולר' שמעון וכו'. חזרו והתקינו שלא יהיו ב"ד ממנין אלא מדעת הנשיא ושלא יהא הנשיא ממנה אלא מדעת ב"ד: **עריפת** העגלה בג'. ת"ר וכו' ויצאו שנים כו' פשוטה היא. ואפיקנא כדתניא ויצאו הם ולא

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com